

U 44/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för hållbara produkter och om upphävande av direktiv 2009/125/EG

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 30 mars 2022 till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för hållbara produkter och om upphävande av direktiv 2009/125/EG (COM(2020) 682 final) samt en promemoria som utarbetats om förslaget.

Helsingfors den 25 maj 2022

Näringsminister Mika Lintilä

Specialsakkunnig Eriika Melkas

25.5.2022

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM UPPRÄTTANDE AV EN RAM FÖR ATT FASTSTÄLLA KRAV PÅ EKODESIGN FÖR HÅLLBARA PRODUKTER OCH OM UPPHÄVANDE AV DIREKTIV 2009/125/EG

1 Bakgrund

I kommissionens förslag (COM(2022) 142 final) föreslås att det Europaparlamentets och rådets gällande direktiv om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter 2009/125/EG (ekodesigndirektivet) ska upphävas och ersättas med en ny förordning om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för hållbara produkter.

Ekodesigndirektivet är ett ramdirektiv, och kommissionen har med stöd av de befogenheter som fastställs i det utfärdade förordningar om krav på enskilda produktgrupper. Dessa krav har kunnat gälla energieffektivitet, materialeffektivitet, resurseffektivitet, återvinningsbarhet, möjlighet till reparation, farliga kemikalier, produkters funktion, vattenförbrukning eller märkningar, och genom gradvis skärpta krav har man fått bort svagare produkter från marknaden.

2 Förslagets syfte

Genom den nya förordningen föreslås regleringens tillämpningsområde utvidgas så att förordningen gäller produkter i allmänhet, inte endast produkter som anknyter till energi. Från begreppet produkt skulle man dock utesluta livsmedel, foder, läkemedel för människor och djur, levande växter, djur och mikroorganismer, produkter som härstammar från människor samt produkter som har en direkt koppling till kommande förökning av växter och djur.

Syftet med kommissionens förslag är att göra hållbara produkter till norm på EU:s marknad och minska deras allmänna miljö- och klimateffekter. Vid sidan av de miljöpolitiska målen strävar förordningsförslaget efter fri rörlighet för varor och stärkande av den inre marknaden. Enligt artikel 3 i förordningsförslaget kan en produkt som hör till förordningens tillämpningsområde göras tillgänglig på EU:s marknad endast om den uppfyller de förutsättningar som fastställs i förordningen och i de delegerade akter som antagits med stöd av den. Å andra sidan kan medlemsstaterna inte heller hindra produkter som uppfyller kraven från att bli tillgängliga på marknaden.

Ekodesignregelverket för produkter har tidigare närmast berört produkternas energieffektivitet, men under de senaste åren har fokus i ekodesignen förflyttats mot cirkulär ekonomi, eftersom man förutom klimatförändringen även har ansett det nödvändigt att fästa uppmärksamhet vid naturresursernas tillräcklighet och hållbar användning av dem. År 2019 publicerades de första ekodesignförordningarna där cirkulär ekonomi beaktades som ett egentligt tema och kraven på produktgrupper utöver energieffektivitet även gällde bland annat möjligheterna att reparera och återvinna produkter.

Den föreslagna förordningen lyfter på ett starkare sätt än tidigare fram cirkulär ekonomi vid sidan av energieffektivitet. Ekodesignkrav kan framöver ställas för alla skeden i produktens

livscykel, exempelvis i fråga om produkternas hållbarhet, möjligheterna att reparera och återvinna dem eller användning av återvunnet material.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Kapitel 1 Allmänna bestämmelser

I kapitel 1 om allmänna bestämmelser definieras förordningsförslagets objekt och tillämpningsområde (artikel 1) samt de termer som används (artikel 2), och man ger ett allmänt förslag om fri rörlighet (artikel 3).

Enligt förslaget ska ekodesignförordningen fungera som en ram på motsvarande sätt som det gällande direktivet, och delegerade akter om olika produktgrupper som antagits med stöd av den. I artikel 1 i förordningsförslaget definieras nio ämnesområden som de delegerade akter som utfärdas av kommissionen med stöd av den föreslagna förordningen skulle gälla. Dessa ämnesområden är a) produkternas hållbarhet och tillförlitlighet; b) möjligheten att återanvända produkter; c) möjligheten att uppgradera, reparera, underhålla och renovera produkter; d) förekomsten av ämnen som inger betänkligheter i produkter; e) produkternas energi- och resurseffektivitet; f) innehållet av återvunnet material i produkter; g) återtillverkning av produkter och materialåtervinning; h) produkternas koldioxid- och miljöavtryck; och i) produkternas förväntade avfallsgenerering. I artikeln fastställs också de bestämmelser om ett digitalt produktpass som förordningsförslaget också innehåller.

Tillämpningsområdet ska bli omfattande; det omfattar i regel alla produkter, dock med undantag för livsmedel, foder, läkemedel för människor och djur, levande växter, djur och mikroorganismer, produkter som härstammar från människor samt produkter som härstammar från växter och djur och som anknyter till deras kommande förökning.

I förordningsförslaget definieras produkt som en fysisk vara som släpps ut på marknaden eller tas i bruk (artikel 2). Dessa produkters fria rörlighet inom EU-området hör till den föreslagna förordningens mest centrala innehåll. Enligt artikel 3 ska produkter som släpps ut på marknaden uppfylla de krav som ställs i ekodesignförordningen och i de delegerade akter som antagits med stöd av den, för att de ska kunna släppas ut på marknaden i EU. Å andra sidan kan produkter som uppfyller förutsättningarna inte hindras från att komma ut på marknaden.

Kapitel 2 Krav på ekodesign

Till förordningsförslagets mest centrala innehåll hör de befogenheter som kommissionen föreslås få att utfärda delegerade akter om olika produktgrupper. Förordningsförslaget tar inte ställning till vilka dessa produktgrupper ska vara, men ställer vissa krav på vad de krav som ställs genom delegerade akter ska gälla. Sådana faktorer är produkternas hållbarhet och tillförlitlighet, möjligheten att återanvända produkter, möjligheten att uppdatera, reparera och underhålla produkter, skadliga ämnen i produkter, produkters energi- och resurseffektivitet, innehållet av återvunnet material, återtillverkning av produkter och materialåtervinning, produkternas koldioxid- och miljöavtryck samt produkternas förväntade avfallsgenerering.

En allmän befogenhet att anta delegerade akter finns i artikel 4 och krav på deras innehåll i artikel 5–7.

Enligt artikel 4 i förordningsförslaget kan kommissionen anta delegerade akter om fastställande av ekodesignkrav på produkter för att förbättra deras miljöhållbarhet.

I artikel 5 i förordningsförslaget definieras de egenskaper hos produkter som ekodesignkrav kan ställas för att förbättra. I punkt 1 i artikeln listas olika egenskaper hos produkter som kan vara relevanta i fråga om miljökonsekvenserna, såsom hållbarhet, återanvändbarhet, reparerbarhet samt energianvändning eller energieffektivitet.

Enligt artikel 5.2 i förordningsförslaget ska de krav som ställs upp i regel gälla en specifik produktgrupp. Krav som gäller två eller flera produktgrupper kan ställas om produktgrupperna i fråga är så lika i fråga om tekniska egenskaper att produkternas egenskaper kan förbättras genom gemensamma krav. Artikel 5 reglerar också kravens möjliga innehåll, faktorer som ska beaktas när krav ställs, konsekvensbedömningar och beaktande av synpunkter från det ekodesignforum ("Ekodesignforumet") som avses i artikel 17.

De krav som ställs ska uppfylla vissa kriterier: Betydande olägenheter får inte orsakas för produktens funktion, och dessa olägenheter ska bedömas ur användarens synvinkel. Olägenheter får inte orsakas för människors hälsa och säkerhet. Konsumenter ska inte behöva lida betydande skada på grund av en eventuell höjning av produktens pris, dock även med beaktande av möjligheterna att använda begagnade produkter, förlängning av användningstiden och produkternas livscykelkostnader. Man får inte orsaka orimliga negativa effekter för ekonomiska aktörers konkurrenskraft, åtminstone när det gäller små och medelstora företag. Tillverkare och andra ekonomiska aktörer får inte förutsättas använda viss teknologi, och man får inte orsaka orimlig administrativ börda för dem.

Det finns också möjlighet att fastställa vissa skyldigheter i fråga om delning av information för aktörerna i leveranskedjan för en produkt.

Prestanda- och informationskrav fastställs i artikel 6 och 7 i förordningsförslaget. Med informationskrav avses produkters egenskaper enligt artikel 5, som regleras med delegerade akter som antagits enligt artikel 4. Den information som krävs är åtminstone de uppgifter som hör till det produktpass som också regleras genom förordningen.

Kapitel 3 Digitalt produktpass

Den reglering av digitala produktpass som ingår i kapitel III (artikel 8–13) i förordningsförslaget är en ny helhet. Det digitala produktpasset handlar om information om produkten i digital form, som är kopplad till produkten exempelvis med en QR-kod. För de produkter för vilka det finns ett digitalt produktpass är det en förutsättning för att de ska släppas ut på marknaden. Enligt förslaget kan man i det digitala produktpasset samla omfattande information om produktens och dess råmaterials och komponenters ursprung, innehållet av skadliga ämnen samt information och anvisningar för hur produkten kan repareras eller återvinnas. Med hjälp av det kan man bland annat förbättra produkternas spårbarhet i värdekedjan och underlätta de behöriga nationella myndigheternas granskning av produktens överensstämmelse.

I förordningen fastställs vissa minimikrav på den information som ska ges i det digitala produktpasset. Hit hör exempelvis den information som listas i bilaga III till förordningen och produktpassets informationsbeteckning. Det viktigaste är att aktörer i värdekedjan, i synnerhet konsumenter, ekonomiska aktörer och behöriga myndigheter, får information.

Artikel 9 i förordningsförslaget gäller de allmänna kraven på produktpasset, som till största delen är av teknisk karaktär. I artikel 10 regleras dessutom produktpassets tekniska utformning och användning, och i artikel 11 aktörs- och anläggningsbeteckningar. Artiklarna 9 och 11 innehåller också befogenheter att anta delegerade akter, men de är väsentligt mer begränsade än

befogenheten enligt artikel 4. Kommissionen har enligt dessa befogenhet att antal delegerade akter om uppdateringar som orsakas av förändringar i de standarder som man hänvisar till.

Enligt artikel 12 i förordningsförslaget ska kommissionen upprätta ett register över produktpassen. Produktpasset ska enligt artikel 13 även vara kopplat till unionens tullsystem.

Kapitel 4 Etiketter

Etiketter handlar också om att uppfylla informationskraven enligt artikel 7. Enligt förordningsförslaget kan produkter förses med olika hållbarhetsmärkning (t.ex. för reparerbarhet eller hållbarhet). Eventuella etiketter ska vara tydligt synliga på produkterna och i samband med försäljning.

I artikel 14 i förordningsförslaget ställs krav på sakinnehållet i delegerade akter enligt artikel 4 som gäller produktetiketter. I fråga om produkter som anknyter till energi samordnas kraven med energimärkningsförordningen (EU) 2017/1369, och vid behov skapas ett eget märke. Kommissionen har också enligt artikel 14.5 befogenhet att anta genomförandeakter för att fastställa gemensamma krav på layouten hos etiketter.

Kapitel 5 Prioritering, planering och samråd

I artikel 16 i förordningsförslaget regleras kommissionens planeringsarbete under regelverket om ekodesign.

Artikel 17 i förordningsförslaget innehåller ett förslag till en bestämmelse om ett ekodesignforum ("Ekodesignforumet"), som skulle bestå av expertrepresentanter för medlemsstater och intressegrupper.

I artikel 18 i förordningsförslaget regleras åtgärder för självreglering. Bestämmelser om dessa finns redan i det gällande ekodesigndirektivet. Enligt den kan ekonomiska aktörer även framöver avtala sinsemellan om självreglering av produktgrupper i stället för delegerade akter, förutsatt att avtalen täcker minst 80 procent av de enheter som släppts ut eller tagits i bruk på marknaden i EU-området.

Artikel 19 i förordningsförslaget innehåller ett förslag till en bestämmelse om beaktande av mikroföretags samt små och medelstora företags ställning och stödande av genomförandet av denna förordning och de delegerade akter som antagits med stöd av den. Underlättande av dessa företags tillgång till information och möjligheter att nätverka står i centrum för medlemsstaternas skyldigheter. Till stödmöjligheterna hör också exempelvis ekonomiskt stöd och utbildning av personal.

Kapitel 6 Förstörelse av osålda konsumentprodukter

En ekonomisk aktör som förstör osålda konsumentprodukter är enligt den föreslagna artikel 20 skyldig att lämna den information som definieras i förordningen om åtgärderna och orsakerna till dem. Förslaget lyfter också fram möjligheten till delegerade akter gällande förbud mot förstörelse av osålda konsumentprodukter. Det kan dock finnas undantag från detta som anknyter till exempelvis hälsa och säkerhet. Artikel 20 tillämpas inte på små och medelstora företag, förutom att det kan finnas skyldigheter i anknytning till förbud mot förstörelse av produkter.

Artikel 20.2 i förslaget innehåller en befogenhet för kommissionen att anta genomförandeakter om formatet för utlämnande av information, och punkt 3 innehåller en befogenhet för kommissionen att anta delegerade akter om förbud mot förstörelse av osålda konsumentprodukter, om förstörelsen har betydande negativa miljökonsekvenser.

Kapitel 7 De ekonomiska aktörernas skyldigheter

I kapitel 7 (artikel 21–31) i förordningsförslaget fastställs skyldigheter för produkttillverkare, befullmäktigade representanter, importörer, distributörer, återförsäljare, leverantörer av distributionstjänster, internetbaserade marknadsplatser och sökmotorer. De bestämmelser som föreslås i kapitlet innehåller också skyldigheter gällande produktetiketter, lämnande av information, övervakning och rapportering.

Kapitel 8 Produktöverensstämmelse

Kapitel 8 i förordningsförslaget innehåller bestämmelser om provnings-, mättnings- och beräkningsmetoder (artikel 32), kringgående av krav genom att designa produkter så att de ändrar sitt beteende när de provas för att förhindra upptäckande av sådant som strider mot kraven (artikel 33) samt presumtion om överensstämmelse (artikel 34). Artikel 35 i förordningsförslaget innehåller en bestämmelse om befogenhet för kommissionen att anta preciserande genomförandeakter om vissa specifika sakfrågor. Dessa frågor är ekodesignkrav, väsentliga krav på produktpass samt sådana provnings-, mättnings- och beräkningsmetoder som avses i artikel 32.

Kapitel 8 innehåller också bestämmelser om bedömning av överensstämmelse (artikel 36), EU-försäkran om överensstämmelse (artikel 37) samt CE- och andra märkningar (artikel 38–40).

Kapitel 9 Anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse

Kapitel 9 i förordningsförslaget innehåller bestämmelse om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse till kommissionen. Organen för bedömning av överensstämmelse är befullmäktigade aktörer vars uppgift är att utföra bedömningar av överensstämmelse i egenskap av utomstående experter. Kapitlet innehåller bestämmelser om utnämning av anmälande myndigheter, krav och skyldigheter som gäller dessa, krav avseende anmälda organ samt andra faktorer som anknyter till anmälningsförfarandet (artikel 41–56).

Kapitel 10 Incitament

I kapitel 10 i förordningsförslaget föreslås bestämmelser om incitament som gäller medlemsstaternas produkter och gröna offentliga upphandlingar.

Kapitel 11 Marknadskontroll

Bestämmelserna om marknadskontroll i kapitel 11 i förordningsförslaget har ett uppenbart samband med EU:s förordning om marknadskontroll (EU) 2019/1020. Ekodesignförordningen påverkar inte tillämpningen av marknadskontrollförordningen. I kapitlet föreslås bestämmelser om handlingsplaner för marknadskontroll, minsta antal kontroller, rapportering och riktmärkning samt samordning av och stöd till marknadskontrollen (artikel 59–62). I artikel 59 förutsätts att medlemsstaterna utarbetar en handlingsplan för marknadskontrollverksamheten, som ska innehålla ”prioriteringar för marknadskontroll”, som ska specificeras utifrån flera kriterier som fastställs i artikeln och utifrån de planerade kontrolleras karaktär och antal.

Artikel 60 om minsta antal kontroller innehåller en befogenhet för kommissionen att anta delegerade akter om minimiantalet kontroller enligt denna artikel. Genom dessa delegerade akter kan man också precisera kontrollernas karaktär och metoder. Artikeln innehåller också närmare krav och villkor för fastställandet av det minsta antalet kontroller.

Kapitel 12 Förfaranden för skyddsåtgärder

Kapitel 12 i förordningsförslaget innehåller bestämmelser om förfaranden på nationell nivå gällande produkter som orsakar risker, unionens skyddsförfarande som tryggar efterlevnad av förordningen samt förfaranden som förutsätts av medlemsstaterna om en aktör försummar efterlevnaden av förordningen. (artikel 63–65).

Kapitel 13 Delegerade befogenheter och kommittéförfarande

Enligt artikel 66.2 i förordningsförslaget ska befogenheter alltid delegeras till kommissionen för sex år i taget. Dessa sexårsperioder återkommer om inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig fortsatt delegering. Europaparlamentet och rådet har också befogenhet att återkalla delegeringen (artikel 66.3).

Innan en delegerad akt godkänns ska kommissionen konsultera en grupp av sakkunniga som utsetts av medlemsstaterna.

Efter att kommissionen godkänt en delegerad akt ska den meddela parlamentet och rådet om detta, och de har möjlighet att hindra akten från att träda i kraft inom två månader.

Artikel 67 i förordningsförslaget hänvisar till förordningen (EU) 182/2011. Punkt 2 i artikel 67 hänvisar till artikel 4 i nämnda förordning och punkt 3 hänvisar till artikel 5. I dessa fastställs ett kommittéförfarande vars två alternativa förfaranden (rådgivande förfarande och granskningsförfarande) används i godkännandet av genomförandebestämmelserna för förordningsförslaget.

Kapitel 14 – Slutbestämmelser

I kapitel 14 om slutbestämmelser regleras de sanktioner som hör till medlemsstaternas befogenheter och senare utvärderingar av förordningen som är avsedda att bli kommissionens uppgifter. Kapitlet innehåller också en bestämmelse om upphävande av det gällande ekodesigndirektivet samt övergångs- och ikraftträdandebestämmelser.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (EUF-fördraget) som ger unionen befogenheter att genomföra nödvändiga åtgärder för att uppnå målen för unionens inre marknad. Ekodesigndirektivet 2009/125/EG baserade sig på artikel 95 i Europeiska gemenskapens fördrag, som motsvaras av den nuvarande artikel 114 i EUF-fördraget.

Ärendet behandlas enligt den normala lagstiftningsordningen. Beslut fattas med kvalificerad majoritet i rådet.

Den rättsliga grunden för förordningsförslaget kan anses vara adekvat.

Förslaget gäller den inre marknaden, inklusive företagens olika utgångspunkter för förändring av verksamheten i en hållbarare riktning. Tills vidare saknas heltäckande krav för att säkerställa att alla produkter på EU-marknaden utvecklas för att bli hållbarare. Som en följd av detta är regleringen inom EU splittrad och fragmenterad, och genomförandet av den nuvarande ekodesignregleringen otillräcklig.

Avsaknad av tillräckliga och heltäckande regler för den inre marknaden lämnar utrymme för medlemsstaternas egna initiativ och industrins egna åtgärder, som enligt kommissionen försvagar den inre marknads funktion genom att leda till faktiska hinder för handel, fragmentering och brist på koherens. Produkter som finns på marknaden och kommer ut på marknaden ska då uppfylla olika krav i olika länder.

Reglering på EU-nivå måste därför betraktas som nödvändig och därmed förenlig med subsidiaritetsprincipen. Endast genom reglering på EU-nivå har man ansett det möjligt att få till stånd harmoniserade produktkrav som omfattar hela EU och relaterade informationskrav gällande hållbarhetsperspektiv. Detta främjar ytterligare verksamheten och harmoniseringen på den inre marknaden, och avlägsnar hinder för varornas fria rörlighet. Den inre marknads storlek möjliggör också en roll för EU som främjare av en hållbar produktpolitik globalt.

I fråga om proportionaliteten har kommissionen ansett att förslaget inte överskrider det som är nödvändigt för att utveckla ekodesignkraven för att täcka så många produkter som möjligt. Kommissionen anser att det regleringssätt som baserar sig på genomförandeåtgärder som anammats redan för ekodesigndirektivet tillsammans med konsekvensbedömningar även här är ett motiverat tillvägagångssätt och möjliggör efterlevnad av proportionalitetsprincipen.

Efterlevnaden av proportionalitetsprincipen ska säkerställas genom att förslaget är uppbyggt som ett flexibelt ramregelverk. Varje enskilt krav ska vara motiverat för att det ska kunna börja tillämpas på en produktgrupp.

Ändringen av det tidigare direktivet till en förordning motiveras av kommissionen med rättssäkerheten och marknadsintegrationen för hela EU. Skyldigheterna enligt förordningen gäller aktörer i alla medlemsstater direkt, samtidigt och på samma sätt.

Statsrådet anser att förslaget kan anses uppfylla subsidiaritets- och proportionalitetsprincipens krav med beaktande av målen med förordningsförslaget.

Den föreslagna överföringen av befogenheter till kommissionen gäller fastställande av ekodesignkrav (artikel 4–7), digitala produktpass (artikel 9.1 och 11.4 samt bilaga VII) samt förbud mot förstörelse av osålda konsumentprodukter (artikel 20.3). Den av dessa överföringar som är mest omfattande och mest betydande med tanke på sakinnehållet är överföringen enligt artikel 4–7. Det digitala produktpasset är en ny och betydande ärendehelhet, men de befogenheter som föreslås gällande det är relativt begränsade.

5 Förslagets konsekvenser

Bedömningen av förslagets konsekvenser grundar sig i huvudsak på de synpunkter som framfördes i kommissionens arbetsdokument (SWD(2022) 82 final) i mars 2022.

5.1 Konsekvenser för den nationella lagstiftningen

Förordningen är direkt bindande och förutsätter inga direkta ändringar i lagstiftningen i Finland. Utnämningen av en myndighet enligt artikel 42 och fastställandet av påföljder torde dock förutsätta nationell lagstiftning.

5.2 Ekonomiska och andra konsekvenser

Enligt kommissionens bedömning gagnas konsumenterna av bättre tillgång till hållbara och reparerbara produkter. Då svagare produkter gradvis försvinner från marknaden bedöms bland annat produkternas hållbarhet, tillförlitlighet och reparerbarhet förbättras. Krav på högklassig återvinning av produkter och ökat återvunnet innehåll torde bidra till att öka utbudet av och efterfrågan på returråvaror. Förbättrad tillgång till information om produkternas hållbarhetsdimension underlättar konsumenternas val.

Därtill uppstår betydande miljönytta såsom en betydande minskning av växthusgasutsläppen. Enligt Teknologindustriens bedömning är förädlingsvärdespotentialen för cirkulär ekonomi i Finland 2–3 miljarder per år fram till 2030 i fem olika sektorer, och därtill kan en övergång till cirkulär ekonomi minska produkters koldioxidavtryck med 60–85 procent.

De totala kostnaderna är svåra att identifiera och bedöma exakt. De mest betydande ekonomiska kostnaderna uppstår sannolikt när kostnaderna för de ekonomiska aktörer som deltar i produkttillverkningen ökar, och en del av kostnaderna överförs till konsumenterna. Kommissionen bedömer dock att konsumenternas inbesparingar på lång sikt är större än kostnadsökningen. Konsumenterna gagnas också av att produkternas livslängd förlängs.

För gränsöverskridande företag inom EU kommer förenhetligade krav på EU-nivå sannolikt att minska de totala kostnaderna för överensstämmelse, eftersom de ersätter olika nationella krav. Övergången till hållbara produkter väntas också ge nya affärsmöjligheter. Å andra sidan förväntas de nya kraven leda till en ökad administrativ börda i synnerhet i små och medelstora företag.

För medlemsstaterna orsakas administrativa kostnader i huvudsak till följd av ett behov av ytterligare personalresurser. De bedöms som helhet inte vara betydande jämfört med de ekonomiska, miljömässiga och sociala fördelarna.

6 Förslagets förhållande till grundlagen samt grundläggande och mänskliga rättigheter

I 18 § i grundlagen föreskrivs om näringsfrihet och rätt till arbete. Enligt 1 mom. i paragrafen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I förslaget föreslås krav som baserar sig på miljön för att reglera tillgängliggörandet av produkter på marknaden. Statsrådet anser att förordningsförslaget överensstämmer med den näringsfrihet som fastställs i grundlagens 18 § och bidrar till att stödja den genom att säkerställa likadana krav inom EU.

I 20 § i grundlagen föreskrivs om ansvar för miljön. Enligt den bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet, och det allmänna skall verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. I förslaget föreslås reglering genom vilken man strävar efter att minska olika miljökonsekvenser som produkter orsakar under hela sin livscykel. Kraven gäller såväl produkter som de aktörer som arbetar med dem. Statsrådet anser att förordningsförslaget i fråga om sina mål och metoder överensstämmer med de grundläggande miljö rättigheter som föreskrivs i grundlagens 20 § och i fråga om sina mål och sitt sakinnehåll stöder förverkligandet av

dem. Av artiklarna i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna är de väsentligaste med tanke på förslaget artikel 16 (näringsfrihet), 37 (miljöskydd) och 38 (konsumentskydd). Enligt artikel 16 erkänns näringsfriheten enligt gemenskapens rätt samt nationella lagstiftning och praxis, enligt artikel 37 ska miljöskyddets höga nivå och förbättring av miljöns kvalitet inkluderas i unionens policyer och säkerställas i enlighet med principen om hållbar utveckling, och enligt artikel 38 ska man i unionens policyer säkerställa en hög nivå av konsumentskydd. Förordningsförslaget strävar efter att minska miljöbelastningen under produkters livscykel och på så sätt förbättra miljöskyddets nivå. Genom de nya skyldigheterna gällande information om produkter samt förbättrad reparerbarhet och förlängd användningstid för produkter förbättrar den nya förordningen även konsumentens ställning. Likriktningen av skyldigheterna för olika aktörer och harmoniseringen av förutsättningarna för tillgängliggörande av produkter på marknaden över hela EU kan anses förbättra förverkligandet av näringsfriheten. Statsrådet anser att förordningsförslaget överensstämmer med nämnda artiklar i stadgan om de grundläggande rättigheterna och stöder förverkligandet av de rättigheter som fastställs i dem.

7 Ålands behörighet

Frågan hör enligt 18 § 10 och 22 punkten i självstyrelselagen för landskapet (1144/1991) till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enskilda delegerade akter kan gälla frågor där landskapet inte har befogenheter, såsom måttenheter, mätanordningar och mätmetoder samt standardisering (27 § 19 punkten). Eftersom det i detta skede ännu är oklart vilka frågor de delegerade akterna kommer att gälla, är det inte möjligt att dra slutsatser om Ålands befogenheter som gäller hela regleringsramen.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionen har inte ännu föredragit förordningsförslaget för rådets arbetsgrupp.

9 Nationell behandling av förslaget

Sektionen för konkurrenskraft (sektion 8), energi- och Euratomsektionen (sektion 21) och miljösektionen (sektion 23), som är underställda kommittén för EU-ärenden, har behandlat EU:s initiativ om cirkulär ekonomi muntligt den 21 april 2022. Förordningsförslaget och utkastet till U-skrivelse har också behandlats i ett gemensamt skriftligt förfarande för de tre nämnda sektionerna 4–9.5.2022. Den 12 april 2022 ordnades också ett samråd med intressentgrupper gällande kommissionens initiativ, där det förordningsförslag som nu är under behandling kommenterades av de föredragande ministerierna och Teknologindustri. Energimyndigheten och Säkerhets- och kemikalieverket har också hörts i olika skeden av beredningen av U-skrivelsen.

Statsrådets U-skrivelse har behandlats i EU-ministerutskottets möte den 20 maj 2022.

10 Statsrådets ståndpunkt

Allmänt

Statsrådet ser betoningarna på produktpolitik och hållbar produktdesign i EU:s initiativ om cirkulär ekonomi som viktiga, eftersom de val som görs i produktdesignen ganska långt avgör miljökonsekvenserna under produkternas livscykel. Sparsam och resurseffektiv användning av naturresurser, förlängning av produkters användningstid, en ökning av andelen återvunna material samt minskning av skadliga ämnen bör vara centrala mål. Statsrådet ser det som bra att

de centrala åtgärderna är kostnadseffektiva, riktas mot sektorer som använder mycket resurser samt erbjuder möjligheter till nya affärsmodeller och marknader.

Statsrådet anser att det är viktigt att utveckla styrningen av produktpolitiken så att den uppmunt-
rar till att tillverka återanvändbara, hållbara och reparerbara samt anpassningsbara, uppdaterbara
och tryggt återvinningsbara produkter. Man ska också sträva efter att avlägsna hinder för detta
och förhindra att nya hinder uppstår.

Statsrådet ser det också som viktigt att även identifiera möjligheterna gällande ekologiskt håll-
bart och ansvarsfullt producerade förnybara råvaror som främjare av en hållbar produktpolitik
och exempelvis som ersättare för icke-förnybara naturresurser.

Man ska i mån av möjlighet öka andelen återvunna material i produkter och skapa en välfunge-
rande inre marknad för högklassiga returråvaror i EU. De material som används ska inte be-
gränsas i onödan.

Samtidigt ska man säkerställa säkerheten i materialkretsloppen och bland annat minska använd-
ningen av skadliga ämnen i nya produkter utan att försämra deras egenskaper. Det är också
viktigt att ökningen av användningen av återvunna material kan genomföras på ett säkert sätt.

Statsrådet lyfter fram behovet av att säkerställa att sakkunskap, exempelvis IKT-kompetens, är
tillgänglig för företag i rätt tid när det gäller såväl den nya förordningen som de delegerade akter
som antas med stöd av den. När det gäller detta är det centralt att säkerställa tillräckliga över-
gångstider.

Statsrådet anser att de definitioner som används måste vara konsekventa, begripliga och i linje
med de som används annanstans. Statsrådet ser det också som viktigt att se till att det inte upp-
står överlappningar med annan reglering. I synnerhet måste man se till att förordningen om
byggprodukter och ekodesignförordningen, som behandlas samtidigt, är inbördes konsekventa.
Eventuella överlappningar som kan uppstå och som behöver undvikas förväntas finnas även i
förhållande till regleringen av företagsansvar och kemikalieregleringen (REACH). Statsrådet
betraktar över huvud taget tydligheten i regleringen som central.

Statsrådet anser också att målet att utvidga regleringen av ekodesign från energirelaterade pro-
dukter till andra produkter är aktuellt och viktigt. Man bör dock undvika att orsaka en onödig
administrativ börda.

Statsrådet anser också att man måste säkerställa tillräckliga resurser för marknadskontroll och
annan nationell myndighetsverksamhet. Utvidgning av ekodesignen innebär i praktiken att upp-
gifterna inom marknadskontroll och ansvaret för beredningen av bestämmelser på EU-nivå
ökar.

Delegerade akter

Kostnadseffektiviteten i regleringen ska beaktas även framöver, och kraven ska bevisligen bidra
till förbättrad materialeffektivitet eller minskning av andra miljökonsekvenser. När man ställer
krav ska man också granska den arbetsmängd och de kostnader som de orsakar i förhållande till
de faktiska effekterna.

Krav som inte har påvisbara relevanta effekter på miljökonsekvenserna under produktens
livscykel ska inte ställas, så att man kan undvika en onödig regleringsbörda för företagen. Det
ska också finnas ett påvisbart tydligt behov av de krav som ställs.

Statsrådet anser att krav som ställs i delegerade förordningar kan sysselsätta företag, i synnerhet små och medelstora företag, i hög grad, så företagen måste ges tillräckligt med stöd och verktyg för att förbättra kompetensen och minska den administrativa bördan. Konsumenterna ska erbjudas information så att de så väl som möjligt kan beakta produktens mest betydande miljökonsekvenser i sina köpbeslut. Man bör i synnerhet informera om möjligheterna att reparera produkter, så att konsumenterna ändrar sina vanor (exempelvis att kasta bort produkter i stället för att reparera dem).

Statsrådet anser, att av bestämmelserna om bemyndigande att utfärda delegerade förordningar ska framgå, att när man ställer detaljerade krav ska man beakta de faktiska möjligheterna att övervaka dem. Man ska beakta att den nationella marknadsövervakaren kan övervaka endast nationellt, och att efterlevnaden av kraven ska kunna mätas eller på annat sätt konstateras. Med tanke på övervakningen ska man i fastställandet av krav på produkter även beakta att testandet av enskilda produkter ofta orsakar ganska stora kostnader.

Genom delegerade akter överför man i betydande grad beslutanderätt från medlemsländerna till kommissionen. Till viss del är dessa delegeringar ganska omfattande, vilket är fallet med delegerade akter om ekodesignkrav (artikel 4–7 i förordningsförslaget). Då det i förordningsförslaget ändå inte framgår vilka produktgrupper de kommande delegerade akterna kommer att gälla, förblir centrala frågor utifrån förordningsförslaget oklara när det gäller bedömningen, exempelvis tillämpningsområdet.

Därtill minskar medlemsstaternas möjligheter att påverka akternas innehåll i betydande grad jämfört med tidigare. Statsrådet anser att man i stället för delegerade akter i första hand, på samma sätt som i nuläget, bör använda sig av genomförandeakter i fråga om vilka medlemsstaterna i sitt beslutsförfarande har större möjligheter att påverka.

Statsrådet anser att överföring av befogenheter enligt artikel 4–7 inte är tillräckligt väl avgränsad och exakt på grund av sin karaktär och omfattning. När det gäller de nämnda artiklarna möjliggör genomförandeakter i stället för delegerade akter mer inflytande för medlemsstaterna i fråga om akternas innehåll och objekt, och är därför lättare att godkänna. De övriga föreslagna bestämmelserna om överföring av befogenheter är däremot mer godtagbara som tekniska.

Omfattningen av och ändamålsenligheten hos den lagstiftningsmakt som överförs till kommissionen bedöms ännu närmare när förhandlingarna framskrider.

Digitalt produktpass

Statsrådet anser att ett digitalt produktpass i sig är ett användbart verktyg, men lyfter fram att den information som ingår i produktpasset ska vara av betydelse för uppnåendet av dess syfte. Statsrådet anser att även produktpassets kostnadseffektivitet ska beaktas i den kommande regleringen.

Statsrådet anser vidare att den information som ges till konsumenterna ska vara korrekt, tillförlitlig, säker och begriplig.